

DET 20. ÅRHUNDREDE

Niels Aage Skov: *Letter to my Descendants*. (Odense University Press, 1997). 429 s., 300 kr.

Det er en erindringsbog og først og fremmest en beretning om den dansk-amerikanske forfatters deltagelse i modstandskampen under den tyske besættelse, hvor han var med i gruppen Hjemmefronten og også bevarede tilknytningen til en gruppe i hans hjemby, Ribe.

Forfatteren præsenterer sig som ultrapioner, overmandede allerede i maj 1940 en tysk befalingsmand for at skaffe sig en pistol og forøvede i to tilfælde, i København i oktober 1940 og i Ribe ved juletid samme år, sabotage mod tyske militære køretøjer. Ingen af disse er dog registreret, og den sidstnævnte sy-

nes at ligne en aktion, han foretog i marts 1943, altså noget senere. Tidspunkter er vanskelige at huske.

Mest særpræget formede hans tilværelse sig mod krigens slutning, hvor han kom i tysk KZ-lejr og sammen med en kammerat blev sendt til en virksomhed i Thüringen og derfor ikke kom med de hvide busser hjem. Han fortæller, hvordan de to undveg ved evakueringen og søgte tilflugt hos amerikanske tropper, hvor forfatteren i kraft af sine gode tyskkundskaber blev knyttet til efterretningstjenesten og tog del i udrensningen af nazistiske ledere.

Alt i alt føjer bogen en lille brik til kildematerialet om modstandsbevægelsens historie.

Henning Poulsen

REGIONAL- OG LOKALHISTORIE

Kirsten Lindberg: *Sirenernes stad København. By- og bygningshistorie før 1728*. V: Nykøbenhavn. (Skipershoved, 2000). 591 s.

Med imponerende energi og arbejdskraft har arkitekt Kirsten Lindberg fortsat sit meget store énmandsprojekt om Københavns by- og bygningshistorie før 1728. Bind 1-3 omhandlende det indre København udkom i 1996 i tre store bind på 1545 sider (se *Historie* 1997, s. 357-362), bind 4 om Christianshavn på 405 sider kom 1998, og i 2000 har vi så fået bind 5 om Nykøbenhavn på 591 sider. Tilsammen 2541 sider, og endda har vi endnu bind 6 til gode om forstæderne. Indsatsen bliver ikke mindre respektindgydende af, at Kirsten Lind-

berg selv har finansieret arbejdstiden for bind 1-4; først fra bind 5 er Carlsbergfondet trådt til på dette vigtige punkt. Fra starten har naturligvis kun massiv økonomisk støtte muliggjort trykningen, hvilket oven i købet har givet sig udslag i en rimelig salgspris. Værket, som det er i ordets egentlige forstand, behøver ikke kun være forbeholdt bibliotekernes læsesale. Til gengæld burde, i det mindste af hensyn til naturens ressourcer, noter og registre være opsat på en mere pladsbesparende og tidssvarende måde. De er opsat i én spalte med masser af blankt papir til følge.

Vilkårene for tilblivelsen siger også noget om Kirsten Lindbergs ihærdighed og stærke tro på projektets bærekraft.

også efter modtagelsen af bind 1-3, som hun forsvarede for den filosofiske doktorgrad. Det var nemlig langt fra kun roser, der lød fra opponenternes og anmeldernes side. Kritikken skal ikke gentages her. Nogle mangler blev rettet i bind 4, et par nye kapitler føjet til efter kritikernes anbefaling, men i sin substans er værket videreført, som det er tænkt fra starten. Det er fortsat overvejende en materialefremlæggende bygningshistorie; den byhistoriske del er langt svagere, i dette bind dog ikke så svag som i bind 1-3, men det skorter slemt på et analyseniveau, der kan hæve stofmassen op over karakteren af kildesamling. Den socialhistoriske dimension, der kunne have fyldt et københavnsk bysamfund af mennesker i disse bygninger, savnes stærkt, og er med til at give værket et noget antikveret præg, så det måske lige så godt kunne være udkommet for 100 år siden.

Det besynderlige personregister peger i samme retning. Hvordan har Kirsten Lindberg fået den besynderlige ide med et delvist navnerregister, hvor personerne skal søges på fornavn? I hvert fald ikke fra moderne videnskabelig byhistorie. Når navnerregistret tilmed af en eller anden uigennemskuelig grund kun omfatter bygmestre, arkitekter og håndværkere, bliver miseren kun så meget større. Forestiller forfatteren sig måske, at værket henvender sig særligt til læsere, der søger oplysninger om disse erhvervsgrupper? Bogens brugere må vente til bind 6 med at få et samlet navnerregister over alle personer i hele værket opført efter efternavn. Til den tid må vi også håbe, at Kirsten Lindberg bruger tid på at identificere i det mindste de mest kendte af de personer, som hun tilsyneladende ikke kender fornavn på, og derfor muligvis heller ikke deres status og betydning. Når en billedhugger Quellinus i dette bind 5 opføres med spørgsmålstegn ved for-

navn (s. 568), må man spørge sig selv, om det er fordi, Kirsten Lindberg ikke kender den berømte billedhugger Thomas Quellinus' fornavn (hovedværket om ham er heller ikke blandt de benyttede værker) eller blot ikke har villet bruge tid på at få det med i et fornavnsnavnerregister! Bygmester »Steenwinckel« (s. 283), »Steenwinckel« (s. 294), »Stenvinckel« (s. 568) får vi heller ikke fornavn på, ligesom det overlades læseren selv at overveje, om det mon ikke kan være den bekendte Hans van Steenwinckel? Hans fornavn kendte hun godt i bind 4, selv om hun heller ikke der holder sig til én stavemåde af efternavnet! Under alle omstændigheder vil det også være en god ide at få styr på den accepterede navneform i det endelige personregister i bind 6. I betragtning af, at året for den store brand i 1728 er sat som slutår for undersøgelsen på titelbladet af hvert bind, og bygningsundersøgelsen alligevel i mange tilfælde føres frem til 1740, ikke mindst i dette bind, havde det været god brugervejledning at anvende en titel for hele værket, som faktisk dækker over indholdet.

De kritiske bemærkninger til trods vil vi med fuldførelsen af dette værk stå med et langt bedre grundlag for at undersøge og skrive det københavnske bysamfunds historie navnlig i 1600- og første halvdel af 1700-tallet på videnskabelig basis. Til det formål rækker det metodiske og teoretiske anlæg i dette værk i sig selv ikke.

John T. Lauridsen

Viggo Kamp Nielsen: *Købmændenes tid. En vestjysk slægt gennem 350 år.* (Eget forlag, 2000). 229 s., 295 kr.

Slægtshistorie kan være mange ting. Det kan være utrolig snævert med opremninger af, hvem der fik børn med hvem og hvornår. Det er for nogle in-